

**Бобух І. Н.
Герасимова Е. А.**

Институт экономики и прогнозирования НАН Украины

СОЗДАНИЕ РЫНКА НАУЧНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ КАК ДЕТЕРМИНАНТА АКТИВИЗАЦИИ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В УКРАИНЕ

Резюме

Освещены направления создания в Украине рынка научно-образовательных услуг на основе европейских принципов как детерминанты активизации инвестиционных процессов. Выявлены структурные параметры бюджетного финансирования научно-образовательной сферы в странах ОЭСР, которые должны стать ориентирами для Украины. Сформулированы ключевые барьеры и обоснованы основные направления трансформации научно-образовательной сферы и экономики и общества в целом для создания необходимых предпосылок перехода украинской экономики на новый уровень экономического роста.

Ключевые слова: научно-образовательные услуги, человеческий потенциал, инвестиционные процессы, новое качество экономического роста.

**Bobukh I. N.
Herasimova O. A.**

Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine

THE CREATION OF SCIENTIFIC-EDUCATIONAL SERVICES MARKET AS A DETERMINANT OF INVESTMENT PROCESSES ACTIVATION IN UKRAINE

Summary

The directions of creation in Ukraine the developed market of scientific and educational services according to European principles as determinants of investment processes activation are highlighted. The structural parameters of budget financing of scientific and educational sphere in OECD countries, which should define the vector of its development in Ukraine, are revealed. The key barriers are identified and the main directions of transformation of scientific and educational sphere and the economy and society are justified to create the necessary conditions for transition of the Ukrainian economy to a new quality of economic growth.

Keywords: scientific and educational services, human potential, investments, new quality of economic growth.

УДК 338.27

**Вороніна Р. М.
Маргіта Н. О.**

Національний університет «Львівська політехніка»

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Проаналізовано вплив технологічних інновацій та новітніх інформаційних технологій на розвиток логістики в коротко- і довгостроковому періодах. Висвітлено сучасні тенденції в галузі логістики та формування нових видів і бізнес-моделей логістики. Виділено переваги та недоліки проаналізованих інновацій для логістичних операторів.

Ключові слова: логістичні тренди, інновації, ланцюг поставок, інформаційні технології, фізичний Інтернет.

Постановка проблеми. Постійний аналіз тенденцій та дослідження інновацій є надзвичайно важливими для підприємств будь-якого сектору, оскільки без урахування розвитку галузі підприємство не може задовольняти потреби, що виникають. Проте провідні компанії в галузі самостійно формують попит і тенденції, і саме такі підприємства є лідерами, які створюють інновації.

Згідно з прогнозами, зробленими кілька десятиліть тому, сучасний транспорт повинен формуватися із самокерованих автомобілів та аеромобілів, а космічний транспорт мав би бути звичним явищем. Наприклад, згідно з прогнозами «Дженерал Моторс» 1939 р., які були представлені на світовій ярмарці «Фукурама», до 1960 р. надшвидкісні магістралі (зі швидкістю понад 100 миль на год.) повинні були забезпечувати безперерйну їзду без заторів від приміських поселень до мегаполісів [1]. Інші прогнози передбачали, що люди

будуть подорожувати в автобусах-гелікоптерах, тротуари будуть покриті пластиковими рухомими доріжками, а однорейкові поїзди будуть курсувати в усіх великих містах. Нові технології повинні були покращити транспортну систему і зменшити навантаження на дороги та зменшити вплив на навколишнє середовище [2].

Проте багато попередніх прогнозів не справилися, демографічні й економічні фактори здійснили вплив на формування транспортних потреб та на розвиток транспортної системи. Таким чином, необхідність урахування більшої кількості факторів, а також швидкість, з якою відбуваються зміни, вимагають постійного перегляду і оновлення прогнозів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізом логістичних трендів та інновацій у цій галузі займаються не лише науковці [3; 4], а й логістичні оператори, які є лідерами та хочуть ними зали-

шатись [5]. Такими є DHL [6], Kuehne&Nagel [7], DB Schenker [8], і саме вони проводять дослідження у відповідних відділеннях (Research&Development) щодо інновацій у галузі. Дослідження напрямів розвитку галузі також проводяться в рамках європейських та американських дослідницьких програм [9].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Здебільшого прогнози та дослідження тенденцій розвитку галузі, як логістичної, так і інформаційних технологій, проводяться консалтинговими компаніями на замовлення і часто є в закритому доступі. І хоча перелік глобальних трендів публікується у спеціалізованих виданнях, та їхній вплив на розвиток логістики є недостатньо висвітленим.

Мета статті полягає в аналізі впливу розвитку інформаційних технологій на галузь логістики, сучасних тенденцій в цій галузі, виявленні ключових інновацій у бізнес-моделях та технологічних інновацій у ланцюзі поставок.

Виклад основного матеріалу дослідження. До найбільш очевидних трендів і змін, які впливають на розвиток логістичної галузі, відноситься розвиток інформаційних технологій та інновацій. Прогнозується, що до 2025 р. кожна людина буде мати мінімум п'ять підключених пристроїв, з яких понад 40% будуть надавати послуги із прив'язкою до місцезнаходження (Location based services), а близько 20% покупок будуть здійснюватися через мережу Інтернет та становити 4,3 млрд. дол. США [10]. Здійснення покупок в Інтернет-магазинах спровокують частіші й менші доставки до місць відбору (скриньок, пачкоматів) або додому.

Ланцюжки поставок стають усе складнішими і динамічнішими, а замовлення – частішими і меншими, що формує інший важливий тренд – мультиканальність. Кінцеві споживачі використовують усе більше джерел своїх покупок – від стаціонарних магазинів до електронної комерції. Тому логістичні оператори повинні використовувати стратегії для забезпечення такої мультиканальності. Зростаюча складність і динамізм ланцюжків поставок вимагають використання більш сучасних рішень у сфері інформаційних технологій. Окрім того, це вимагає безперервності в роботі логістичних операторів для забезпечення швидкості виходу на ринок і зниження ризику затримок. А ланцюги поставок стають важливішими, ніж ланцюги продукції, оскільки споживачі вимагають усе більше перед- і післякупівельного обслуговування.

Міжнародні компанії продовжують розширювати свою глобальну присутність. Проте вони починають звертати більше уваги на розширення можливостей у бідніших регіонах та країнах, що розвиваються. Професор К.К. Прахалад у своїх працях пише про величезний потенціал ринку товарів першої необхідності для 5 млрд. осіб, чий доходи не перевищують 2 тис. дол. США на рік [11]. Тому товари та ланцюги поставок повинні бути сконструйовані таким чином, щоб забезпечити ці потреби на зростаючому ринку. При цьому багато компаній не готові до такого виклику, зважаючи на існуючі бізнес-моделі.

Особливістю сучасного ринку є короткий життєвий цикл більшості товарів, що теж має безпосередній вплив на ланцюг поставок. Серед споживчих товарів більшість продуктів має життєвий цикл, коротший за 18 місяців, і побудова ланцюга поставок має враховувати ці цикли.

Технологія підтримки управління ланцюгом поставок розвивається, а також набирає популярності програмне забезпечення як послуга. Ці послуги стають дешевшими, зважаючи на розвиток «хмарних» технологій. Крім того, ці технології дозволяють обробляти велику кількість даних, які отримуються з різних джерел, хоча проблема великої кількості даних і складності їхнього аналізу буде надалі зростати [12].

Ефективне управління інформацією в логістичній галузі стає характеристикою, яка визначає конкурентоспроможність логістичного оператора. Великі дані (Bigdata) стають новим інструментом у логістиці починаючи від прогнозування мережі та планування пропускну здатності, шляхом оцінки ризиків, планування забезпечення стійкості й оптимізації маршруту в режимі реального часу до відбору замовлень і доставки до великої кількості точок.

Згрупуємо в табл. 1 ключові логістичні тренди в коротко- і довгостроковому періодах за інформацією провідної логістичної компанії за підсумками 2015 р. DHL [5; 6].

Надлогістика (supergrid logistics) призведе до появи нового покоління логістичних компаній із концентрацією на поєднанні глобальних мереж ланцюжків поставок, інтегруючи виробничі підприємства і логістичних операторів.

Послуги в режимі реального часу дозволяють гнучко і ефективно адаптуватися до умов, що змінюються, і відразу оптимізувати ланцюжки поставок за рахунок інтеграції інформації в режимі реального часу в інтелектуальні та інтерактивні мережі.

Таблиця 1

Ключові логістичні тренди в коротко- і довгостроковому періодах

Технологічного спрямування	До 5 р.	Більше 5 р.	Соціального і бізнес-спрямування	До 5 р.	Більше 5 р.
Великі дані / Bigdata			Надлогістика		
Хмарна логістика			Послуги в реальному часі		
Автономна логістика			Попередня логістика		
3D друк			Міська логістика		
Робототехніка і автоматика			Глобальні логістичні ринки		
Фізичний Інтернет			Багатоканальна логістика		
Інтелігентна локалізація			Краудлогістика		
Натільні технології			Стала логістика		
Доповнена реальність			Старіюча логістика		
Недорога сенсорна технологія			Зручна логістика		
Криптовалюта і криптооплати			Багатоцільова мережа		
			Логістика спільного доступу		
			Сповільнення логістики		

Попередня логістика працює на основі прогностичних алгоритмів обробки великої кількості даних, так званих *bigdata*, та дозволяє постачальникам логістичних послуг значно збільшити ефективність та якість обслуговування за рахунок прискорення часу доставки, підвищення пропускної спроможності й використання інфраструктури.

Концепція міської логістики вимагає необхідності адаптації логістичних рішень до конкретних вимог міських районів, зважаючи на посилення урбаністичних процесів у поєднанні зі зростаючою актуальністю електронної комерції і доставки додому.

В умовах глобалізації та проникнення інформаційних технологій у всі сфери життя людей логістичні ринки створюють можливості для нових послуг, які можуть подолати географічну і функціональну сегментацію та значно підвищити економічну ефективність і завантаження потужностей.

Використання соціальних мереж, краудфандингу та інших крауд-концепцій пропонує нові можливості для бізнесу. Використовуючи дану концепцію, логістичні оператори можуть прискорювати інноваційні цикли продукту на ринку і створювати нові відносини зі своїми клієнтами на основі відчуття єдності.

Логістика продовжує розвиватись у напрямку справедливого і стійкого суспільства шляхом підтримання соціальних пілг і стимулювання рециклінгу. Екологічне спрямування логістики, її сталість будуть поєднуватись із людською взаємодією, заснованою на довірі, а також сталими інвестиціями в розширення регіональних можливостей. Клієнти надають перевагу тим товарам та послугам, які не здійснюють негативного впливу на екологію або, принаймні, мінімізують його. Прогнозується, що компанії будуть змушені надавати інформацію про зовнішні прояви ланцюга поставок та вплив виробничих і бізнес-процесів на різні сфери суспільства [10]. Наприклад, компанії будуть подавати інформацію не лише про вплив на навколишнє середовище, а й про створені робочі місця і сталість процесу закупівель, види використаної робочої сили та видів транспорту.

Старіюча логістика – це логістика для старіючого суспільства, яка повинна пропонувати нові послуги для задоволення викликів такого демографічного розвитку, коли перша хвиля цифрового покоління увійде в старіючий сегмент населення.

Вимоги клієнтів постійно зростають, і покупці, які купують товари онлайн, звертають увагу тепер не лише на ціну, а й на зручність доставки. Вони вимагають доступності 24 години на добу сім днів на тиждень. Сучасні постачальники свіжої продукції пропонують продукти, які є свіжішими, ніж у супермаркеті, завдяки інтегрованій мережі холодної логістики і надають можливість замовлення у мережі Інтернет і доставки стандартною мережею посилок, щоправда, у спеціалізованих термічних контейнерах.

Багатоцільові мережі стосуються використання стандартних існуючих мереж для транспортування і зберігання чутливих до температури, спеціальних та небезпечних вантажів, забезпечуючи інноваційні методи транспортування, інтелектуальні пакувальні рішення і моніторинг ланцюга постачань у режимі реального часу.

Нова культура спільного використання, яка набуває все більшої популярності, призводить до нових потреб логістики, а також відкриває нові перспективи для логістичних провайдерів та створює нові форми співпраці між підприємствами.

Хоча така культура створює додаткову конкуренцію для перевізників, як, наприклад, конкуренція каршерингу чи карпулінгу для таксі.

Складність ланцюжків поставок і змінні вимоги клієнтів вимагають правильного поєднання моделей транспортування і відповідних послуг. У певних випадках спостерігається сповільнення транспортування для оптимального збалансування ланцюжка поставок і скорочення витрат на зберігання та складування. Гнучкість є ще однією важливою рисою сучасного ланцюжка поставок. Задоволення потреб споживачів у різних місцях із різними видами транспорту в різний час вимагає гнучкого ланцюжка поставок, який може легко адаптуватися до несподіваних змін, обставин і ризиків.

Великі дані мають величезний невикористаний потенціал для оптимізації використання виробничих потужностей, зниження ризиків, підвищення якості обслуговування клієнтів, а також створення нових бізнес-моделей.

Парадигма хмарних послуг стає все більш відчутною для логістики. Логістика як послуга, за прикладом SaaS, набуває популярності, коли розробник надає доступ до програмного забезпечення у «хмарі», одночасно забезпечуючи технічну підтримку. Таким чином, можуть надаватись послуги управління ланцюгом поставок та логістичного супермаркету.

Автономна логістика використовує такі інновації, як стільникові системи транспорту, самокеровані автомобілі та безпілотні літальні апарати, які пропонують нові транспортні і складські рішення, підвищення ефективності діяльності й надання альтернативного постачання у віддалених районах.

3D-друк є революційною технологією, яка змінить майбутню логістику, додавши нові можливості виробничих стратегій. Інноваційні логістичні оператори можуть стати лідерами, організовуючи складні мережі, які будуть поєднувати традиційних виробників і 3D.

Робототехніка та технології автоматизації підтримують логістичні процеси і забезпечують нові рівні продуктивності. Нове покоління роботів і автоматизованих рішень з істотно поліпшеною продуктивністю і розширеними можливостями пропонують серйозну альтернативу ручній праці.

Фізичний Інтернет, своєю чергою, дає можливість смарт-об'єктам бути активними учасниками самокерування, а також самостійного керування логістичними процесами. Логістика є однією з основних галузей промисловості, які виграють від розумного поєднання інформаційних і матеріальних потоків. З появою фізичного Інтернету комунікація розширюється на предмети, які не є комп'ютерами в класичному сенсі. Наприклад, піддон за допомогою такої комунікації може повідомити своєму власникові місцезнаходження і стан відвантаження, вантажівка може передбачити свої потреби в технічному обслуговуванні і передати таку інформацію до офісу, вуличне освітлення може сканувати присутність автомобілів і відправляти інформацію водіям. Предмети тепер не лише комунікують за допомогою датчиків із центрального вузлом, але й починають комунікувати безпосередньо один з одним і стають інтелектуальнішими, автономнішими і можуть динамічно реагувати на зміни в навколишньому середовищі. Пристрої можуть обмінюватись інформацією і синхронізуватись, підвищуючи ефективність логістичної діяльності. Це лише невелика частина можливостей фізичного Інтернету в логістиці. Ці

можливості вбудовані в традиційній інфраструктурі, а відстань між онлайн та оффлайн зникає. Інтернет стає частиною інфраструктури.

При прогнозованому збільшенні підключених пристроїв від 15 млрд. на сьогодні до близько 50 млрд. до 2020 р. [10] очевидним є те, що логістичні інновації будуть стрімко розвиватись і поєднувати все більше елементів. Проте підприємства повинні вийти за рамки традиційного мислення і планування та використовувати наявні технології для отримання конкурентних переваг.

Завдяки інтеграції розташування і просторової інформації з традиційними аналітичними даними інтелектуальна локалізація сприятиме збільшенню ефективності процесу і забезпечить підприємства потужною інформацією щодо ефективності використання активів. Це дозволить забезпечити крайній оперативний і стратегічний менеджмент.

Натільні технології разом із чутливим середовищем і контекстними додатками в довгостроковій перспективі суттєво змінять спосіб діяльності людей і вплинуть на всі галузі, тому підприємства повинні розробити стратегію адаптації натільних пристроїв на ранній стадії. Такі революційні винаходи, як Google Glass та iWatch, а також низка інших пристроїв, які контролюють життєві показники людини, уже активно входять у повсякденне життя.

Доповнена реальність забезпечить нові перспективи в плануванні логістики, виконання процесу і візуальну аналітику, додаючи віртуальні шари контекстної інформації в потрібний час і в потрібному місці.

Логістичні компанії, маючи доступ до недорогих сенсорних технологій і датчиків, зможуть збільшити їхнє використання для створення смарт-інфраструктури для моніторингу, перевірки та контролю промислових і логістичних процесів.

Альтернативою традиційним фінансовим системам стають криптовалюти і криптооплати. Проте, зважаючи на технологічний розвиток, особливо небезпечними для логістичної галузі стають кібе-

ратаки на ланцюжки поставок і логістичну інфраструктуру. Збиток від кібератак може стати не лише віртуальним, а й фізичним – через управління повітряним або залізничним рухом за допомогою систем GPS та систем моніторингу транспортних засобів у режимі реального часу. Транспортні та логістичні компанії разом із глобальною Інтернет-спільнотою почали готуватися до майбутніх загроз, впроваджуючи вимоги щодо веб-безпеки, захисту конфіденційності і криптографії.

Макроекономічні зміни і зрушення у структурі міжнародної торгівлі також безпосередньо впливають на глобальні ланцюжки поставок. Вони надають як можливості, так і загрози для них. Зростання в логістичній галузі більше не буде відбуватися за рахунок експорту з Азії в Північну Америку та з Азії в Європу. Воно буде походити з інших джерел і буде більш фрагментованим, більш непередбачуваним і мінливим. Економічне зростання і зростання населення будуть зосереджені в містах, і саме інфраструктура стає основним фактором, що визначає зростання [12].

Глобалізація призвела до того, що міжнародні розвинуті ринки та ринки, що розвиваються, стали частиною загальної стратегії зростання бізнесу для багатьох компаній. Необхідність роботи у міжнародному масштабі стала стандартом для логістичних операторів. А у зв'язку із зростанням витрат на робочу силу в Азії і транспортних витрат багато виробників переносять свої заводи ближче до кінцевого споживача.

Висновки. Галузь логістики, яка розвивається стрімкими темпами, повинна враховувати інноваційно-технологічні досягнення інших галузей для ефективного стратегічного планування. Очевидно, що ключові тренди в логістиці здійснюють безпосередній вплив на розвиток підприємств та на функціонування економіки в цілому.

Перспективами подальших досліджень можуть бути розрахунки конкретних ефектів від використання проаналізованих інновацій на ланцюг поставок.

Список літератури:

1. Futurama. Magic City of Progress [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://exhibitions.nypl.org/bibliion/worldsfair/enter-world-tomorrow-futurama-and-beyond/story/story-gmfuturama>.
2. Lionel Pincus and Princess Firyal Map Division. The New York Public Library. Plan for Newyork City. 1969 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://digitalcollections.nypl.org/items/c42cb93f-8e74-ca65-e040-e00a18064e5c>.
3. Taniguchi E. et al. Recent Trends and Innovation sin Modelling City Logistics / Procedia–Social and Behavioral Sciences. – 2014. – № 125. – P. 4–14.
4. Litman T. Sustainable Transportation Indicators – A Recommended Research Program for Developing Sustainable Transportation Indicators and Data. Presented at 88th Annual Meeting of the Transportation Research Board, Washington, D.C. – 2009. – 98 p.
5. 10 найбільших логістичних компаній у світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.insidermonkey.com/blog/10-biggest-logistics-companies-in-the-world-361468/>.
6. Офіційний портал DHL [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dhl.com.ua/en.html>.
7. Офіційний портал Kuehne&Nagel [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kn-portal.com/>.
8. Офіційний портал DB Schenker [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.dbschenker.com/ho-en/start/>.
9. European Commission Research and Innovation [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/research/index.cfm>.
10. Офіційний портал Frost&Sullivan [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ww2.frost.com/>.
11. Prahalad C.K. The Fortune at the Bottome of the Pyramid.PearsonPrenticeHall [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://books.google.pl/books/about/The_Fortune_at_the_Bottome_of_the_Pyrami.html?id=R5ePu1awfloC&redir_esc=y.
12. Supply Chain Management Review. 10 Supply Chain Trends for the Next10 Years [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.supplychain247.com/article/10_supply_chain_trends_for_the_next_10_years/EVM_Partners/D2.

Воронина Р. М.

Маргита Н. О.

Национальный университет «Львовская политехника»

ВЛИЯНИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ И ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА РАЗВИТИЕ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ

Резюме

Проанализировано влияние технологических инноваций и информационных технологий на развитие логистики в кратко- и долгосрочном периодах. Освещены современные тенденции в области логистики и формирование новых видов и бизнес-моделей логистики. Выделены преимущества и недостатки проанализированных инноваций для логистических операторов.

Ключевые слова: логистические тренды, инновации, цепь поставок, информационные технологии, физический Интернет.

Voronina R. M.

Marhita N. O.

Lviv Polytechnic National University

INFLUENCE OF TECHNOLOGICAL INNOVATIONS AND INFORMATION TECHNOLOGY ON THE DEVELOPMENT OF LOGISTICS

Summary

The technological innovation influence and new information technologies in the development of logistics in the short and long term investigated in the article. The modern trends in logistics and formation of new logistics business models are outlined. Advantages and disadvantages of analyzed innovation for logistics operators are discussed.

Keywords: logistics trends, innovation, supply chain, information technology, physical Internet.

УДК 332.21

Костецкий Я. І.

Тернопільський національний економічний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ ВІДНОСИН ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ В УМОВАХ БАГАТОУКЛАДНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Проаналізовано розподіл земельних ресурсів аграрних підприємств різних форм власності. Відзначено, що створення кращих умов господарювання для реалізації відносин власності на землю сприятиме впровадженню ефективної державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників. Така допомога повинна в рівній мірі надаватися аграрним підприємствам різних форм власності.

Ключові слова: багатокладність виробництва, аграрний сектор, валова продукція, сільськогосподарські підприємства.

Постановка проблеми. Важливим напрямом ефективного використання землі в аграрному секторі економіки України є рівноправний розвиток різних форм господарювання. Функціонування різних організаційно-правових структур ринкового типу – явище сьогодні не нове, проте ефективність використання земельних ресурсів значно відрізняється та потребує подальшого дослідження.

Від ефективного використання землі у значній мірі залежать обсяг виробництва та економічна ефективність сільського господарства. Забезпечення ефективного та раціонального використання земельних ресурсів можливе при врахуванні комплексу чинників та їхнього впливу на кінцевий результат – прибуток. Однак для суспільства і місцевих громад у процесі реалізації земельних відносин важливо вирішити такі проблеми, як подолання негативної соціально-економічної ситуації на селі, формування необхідної для суспільства галузевої структури сільськогосподарського виробництва, забезпечення раціонального використання та охорони земель. Для повноцінного функціону-

вання земельних відносин та відносин власності на землю в умовах ринку потрібно конкурентне середовище. Реалізація відносин на землю вимагає вирішення низки актуальних завдань, що не пов'язані з рівнем дохідності від землі. Вирішення цього завдання полягає у ствердженні багатокладності аграрного сектору економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням конкретних напрямів еволюції аграрних підприємств та різних форм господарювання в процесі реформування аграрного сектору економіки України присвячено праці вітчизняних учених-економістів: В. Андрійчука, В. Бойка, П. Гайдуцького, П. Березівського, І. Кириленка, М. Маліка, Т. Маренича, В. Месель-Веселяка, І. Прокопи, П. Саблука, О. Онищенко, В. Ситника, О. Шубравської та ін. Проте проблема реалізації відносин власності на землю в умовах багатокладності аграрного сектору економіки потребує подальшого дослідження.

Мета статті полягає в аналізі розподілу земельних ресурсів аграрних підприємств різних форм власності.